

САНАА ОЛОХ

ЧУРАПЧЫ
УЛУУБУН
ХААЫАТА

ХААЫАТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

№ 77 (7618) ● 1994 жыл от айын 5 күнө, Олутурунук ● Санаата — 46 сомгобай 15 харчы.

Бийги коррепондентнарыт табаарыстыбалар, бааһынай хааайыстыбалара хайдах оттууларын быһаарынан ололорлорун биллэрэллэр

Бэйэ сириттэн-уотуттан тэлэһийбэккэ...

Болтоного табаарыстыба ыам айын 15 күнүттэн үрөллөн, 7-12-лин ийилээх бааһынай хааайыстыбаларга арахсыбыта. Онон урут 3 эрө итинник хааайыстыба баар эбит буоллаҕа, 13 эбин тэрилиннэ Табаарыстыба тинэх күнүгэр днэри хамнас аахсар испийбэккэ 111 үлэниг сурулла сылдыгыбыттан 81-р бааһынай буолулар.

Кинилэр иннилэригэр быһаарыллаахха албэх суол бопуруос турар. Итигэр-тэн биэр саамай уустуктара, биллэн турар, окко кириин. Кэлэр ыстыгы туоруур туһуттан оттоонук хайдах тэрийбэт днэи санаа үүһ-хааба тутара саарбаа суох. Болтоно бааһынайдар оттоонук хайдах тэриннэ эрэр эбит-тэрий?

Бу ыйытыга быһаччы хорубу биэрэр кининэн сотуугаарыта бааһынайдар ассоциацияларын председателин таһылыбыт нэһилээх дьаһалтатын аба быһыла И. В. Саввин буолар. Тыл хааайыстыбатын министерствоттан специалистар массыынанан излэнэр «айыталаах алаастарытын көрөн баран коммунуохуот» днэи, баһылыктын илдьэ баран хаалдылар. Онон Носиф Васильевичтын бүргэс үрдүгэр одороһ багэ аһыах тылынан бырадыстыбыт.

Урут оттоонукта, сүрүннээн, 2 мехавено турурулар эбит буоллар, билигин ити бааһынайдарга сүтэриллэр. Кинилэргэ пайдарыгар сүөһүнү сэрэ техника, оттуур тэриг төһө тиниэринэн бөрүлүбүт. Биирдин бааһынайга 10-куу гектар оттонор сир тиксипиттэн 1,5 гектара — Таатта сүөһүттэн, онтон атына алаастартан. Нуучча үрүгэр 300 гектар оттонор сир ууга барбыт, итсээн быһытын аспыттар, уутун тардытын оттуур санаалаахтар. Тааттага эмиэ 150 гектар хоһуна сир уу аһыгар барбыт. Ити да буоллар баһылык уу саппаһын тутары наадалааһынан ааһар. Уонна былы-

рын үс улуунан көһө сылдьан оттообут буоллахтарына, быйыл бэйэлэрин сирдэригэр уоттары а р итиннэ Амма угуор сыһаарыллыбыт 5 үрэхтэригэр оттуур бигэ санаалаахтарын туһунан этэр.

Ааспыт кураан сылларга эмсэбэлээбит алаастары, быйыл төһө да ардахтаах, синитээх дьыл үүнэр, аһына ыһар куттала билигин да баар эбит. Итиннэ министерствоттан кэлбит специалистар көрө-истэн баран туох түмүккө кэлбиттэрин кэлин биллэ-хит.

Бааһынай хааайыстыба-лартан биирдэстэрин байы-лыгынан С. Н. Монастырев буолар. Спиридон Иванович — совхозка трактористаа-быт, сүлгүһүттээбит, сүүрбөччэ сымэ стажаах үлэһит. Кининин хааайыстыбада ахсылар: 4 эр киһи, 4 дыахтар. Ийэлэригэр, адаларыгар көмөлө-хүөхтээх ыччаттара атах-тарыгар өссө да тура илик-тэр. Биир уоллаахтары армияда илдьэ барбыттар. Онон эрэнэллэрэ эрө бэйэ-лэригэр. Пайдарыгар 16 ынах сүөһү (ол ийигэр ына-рара 12) биэр МТЗ-82 трактор, биэр принцип, биэр трактор мунньара тикси-бит. Кэлин бэйэлэрэ кэлэ-охсоруу атыласпыттар. Көстөрүн курдук, сөбүлүннэ-сэмэй. Ол да буоллар баа-һынай хотуурунан да түсү-бэн тугу эмит хорутар иннибит днэи санаатын тү-һэрбэт.

Бу хааайыстыбага бар-ыта 72 гектар хоһуна сир бөрүлүбүтүнэн Таатта сүөһүгэр сыгар Марала-йыга баар 12 гектардара уу-га барбыт. Түөһүгэ 28, Дьуорумага 32 гектардаах сирдэригэр оту ылаахта-рын соп. Болтоно атын да бааһынайдарын балаһыан-ыалара манмаха дьуора-лаһар. Кинилэр бары өг-дүүл эртүлээн эрэрбитэн сүргэлэрэ көтөхүүлэн, аһаммыт сирдэригэр төһө-өт сөрбөһөрүннэн оттуур санаалаахтар.

В. НИКИФОРОВ.

Быйыл сайын салаалыы-та олус хоһдох чинчилээҕэ. Сааскыта олус тынныы, тыаллаах, кураан этэ. Алаастарбытын, үрэхтэри-тин эрдэтээҕи хаһыннар хас да түүн хаарыталаа-быттар. Ардай аһымлаах аһына обургу үөскүүр си-бинитэ биллэн барбыта. Онон маҕды сүт-нураан мускуйбут дьонно дьаахха-мыттар, санаада түспүт-тэрэ. Биир дойдулаахтарым, алаастардар, урукку да сыл-ларга өрүс өгөртөн улахан-нык абыраһыт, өйөһүт-убаммыт дьон. Онон Өлүө-нэ өрүскэ уу иккис түһү-мэҕэ балыкханын кэли-тин улаханнак үөрө ис-тибиттэрэ. Ол да иһин «Алаастар» табаарыстыба салаалатыттан И. Т. Ефи-мов өрүс илин уонна арбал өгөрдэрин сөрөх хааайыс-тыбаларын салааһаччыла-рын көрсүтүлээн, оттуур сир ыларга көпсөтинэн илин охсуһан кэлбитэ.

Алаастарга бэс ыйын 15 күнүттэн саҕалаан байан-наах ардахтар түһүтэлэ-тилэр. Нөһүлүк дьаһалта-тын нөбүдүлэһининэн сүрүн оттонор хоһуулар быһыт-тара ситэриллэбиттэр. Олор-го 800 тахса киһи оттуур сир быстаран бүтэйдээн ололорлор. Кинилэр ити ардахтартан күүс-уох ылан-нар хоһууларын ыраас-тыыр түбүгэр түспүлэр. Хааайыстыба сүрүн оттуур эвеноларын рабочай 3-г-лааһынын өгөрө оһусту-лар. Билигин 6 эвено дой-ду сириттэн-уотуттан, наада буолар түбүдүтүгэр атын

Ардахтар дьон санаатын көтөхтүлэр

да улуустарга сүөһү аһы-дыгыл бэлэмнээһинтэ ки-рөргө бэлэм ололорлор. Эвеноларга тэрээһиниэри-гэр итэһэс-быһаас хаһаа-барыһай. Охсор, мунньар, атын да холбонор массыы-на тийбэтэ үгүс. Олору ситэрингэ, сананы булу-нууга субу күнүгэрэ үлэ күргүөһүнэн ыстыллар. Быйыл миэстэҕэ дьахтал-лар уонна оһолор күүстэ-рин киэҥник туһанарга бы-лаанныллар. Эвеноларга итиннэ днэи көргөд оттуур хоһууларыгар 200-с-1 тахса оһо уонна дыахтар тахсара күүтүлэр. Олор ардахтар кэһилэриттэн хоһуулар кырсылара өй-сүһүннэр күөх быһаһынан өрө аннаа эрэллэр. Ол дьон санаатын өрө көтөх-тө. Онон алаастардар туох бытытыраабытын хааллар-банка имири хомуйар са-наалаах үлэҕэ туруналла-рын көтөһөн ололорлор.

Күүх сайын биэрэр бы-һаһын Чурапчы улуунан үлэһит дьонно бары күүһү түмэн бүтүүн көтөхтүк сомсуохтара, уруһу кур-дук атын сирдэри нэрибэр, нөрдөһөр-ааттанар ыһах-баттан быһаһаахтара днэи бигэ эрэллээхпин.

Василий ЛЫТКИН,
сэрни, үлэ ветерана.

ОЛУК ТҮСТЭ

лаабытын истибит эрэ хайдаата.

Оһолор үрөх дьылын изиниттэн сайынны сып-һаалаһынын бастаны се-зонун ити курдук түмү-тэтиллэр. Элбөх оһо көр-дөһөн көмөс сезонга хаалла. Манна биэр тү-һүмэххэ 25 үрөннөөччү сүүмөрдөнөн ылыллар. «Оһо оһо курдук күнүнэн үүнэллэр, түргэник ылы-наллар».—днэр учуутал-лара Р. Р. Саввин. Эдэр артистар өссө да элбөх бөһүөлөккэ сылдьан га-строллоохтарын ардах тү-һөн, суол-иис алдынан.

ТУРУКТААХТЫК ҮЛЭЛИИЛЛЭР

Ленинградский уобалас. Турута суох экономической баһаһыанна билигинтэ үгүс предприниматели түө-рөннэтэр. Оттон Любанаады маһы тынаһыар ком-бинат онорон таһаарытын улаатыннаран, кэһэтэн, бородууссуһатын көрүһүнэн саһардан, Россия ры-ноһар чинчий үстэмэ киһин иһар. Манна онһуулар сыһнааһа уонна көрдүстэх миэбэл сүүрбөччө көрүһ-атыһа хаһааһын барар—эрэллээхтэрэ уонна таһы-гастаахтара оччо, мас билииттэр онһууларыгар ком-бинат маһы бэйэтин туһанар, синтетическай мате-риастары буруһууналаахтар солбуулар.

Любань миэбэлн өгөрөөччүлэрэ, днэгэр, тобоһо суох производствонн олохтоотулар: манна хас биэр-дин мас сарбыһыада дьылааһа туттуллар.

Көмчүлээһин түмүгэр комбинат бэйэтин аанын утарытыгар 60 квартиралар дьон оһолор днэгин хаһаайыстыбаннай ыһыманан тутуһа. Аны иккис 120 квартиралар днэи ситэриллэ сылдьар. Миэбэлн онһо-ро, сыһнааһа миэбэлн онһолор сыахтар кэһитилинни-лэр. Ырааскыт тутуу ситэриллэ турар, ол куораты бүтүнүү хааччылаа. Комбинат атын сирдэртэн көһөн кэлбиттэргэ үлэни уонна оһолор днэгин-уоту буһан биэрэ.

Хаартыскаа: таһас кырыһааччылар Надежда Сер-геева, Людмила Евсеева уонна Галина Михайлова санаалара-оһолоро үчүтэй.

И. Куртов түһэриһтэ. (РИТА—ССТА).

Кинилэр фермер буолуохтара

Рязань. Тыл хааайыс-тыбатын уонна агробизнес үлэһиттэрин идалэрин үр-дэтэр региональнай инс-титут быйыл хас да сүүс үлэһити бэлэмнээтэ. Кэ-һиэһэски фермердэр орто-лоругар уруһуута байһан-най сулууспалаахтар, иж-женердэр, учууталлар, пенсионердэр, ону таһы-нан көһөн кэлбиттэр баал-лар.

Курсаһынар агрономи-ка, зоотехниһа, бухтал-терскай учуокка, оһа, билиини ылаһлар, баһа-лаахтар техниканы үлэһ-тэргэ үөрөнэллэр.

Занимательный институт дирек-торын солбуһааччы тыл хааайыстыбатын наукаһын кандидата С. И. Шванен-ков ыһтар.

Хаартыскаа: «Компью-тер—фермер справочни-ка» днэи темада занитие.

РИТА—ССТА.

Комиссия кэлэн барда

Улуустаады тыл хааа-йыстыбатын управление-тын иччалыһа В. П. Чи-чигинаров министерство коллегияһыгар отчуоттуу-рунан сибээстээн, сотору-тааһыта Саха Республи-катын Тыматын хааайыс-тыбатын министерство-тын уутун хааайыстыба-тын, аһыганы утары ох-суһуу отделын барэстаби-тэлэриттэн састааптаах аһаллаах комиссия кэлэн барда. Кини улуус кэһэ нэһиликтэригэр сырытта, баар балаһыанһыны иһтэ билестэ, дьону ыһта кэһэтиһтэ.

Тыл хааайыстыбатын министерствотын колле-гияһыгар отчуоттааһыт кэһэ туох быһаарылар баһылыгытара биллэрэ.

«СО» корр.

«СО» корр.

● Аабааччы санаатын этэр ●

СИРГЭ СЫЬЫАН ОЛУС МӨЛТӨХ

С. АЛЕКСЕЕВ.

Галина КАРПОВА,
санэпиднадзор кишини
паразитолога.

